

# AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

## KARARLARI

Çevirenler: Nilgün TORTOP\*  
Utku KILINÇ\*\*

Ünal Tekeli/Türkiye Davası  
(Başvuru No. 29865/96)

### Dördüncü Bölüm

Ünal Tekeli/Türkiye davasında, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Dördüncü Bölüm) Daire olarak aşağıdaki üyelerin katılımıyla toplandı:

**Başkan,**

Sir Nicholas Bratza,

**Yargıçlar,**

|       |                    |
|-------|--------------------|
| Bay   | M. Pellonpää,      |
| Bay   | R. Türmen,         |
| Bayan | V. Straznicka,     |
| Bay   | J. Casadevall,     |
| Bay   | S. Pavlovski,      |
| Bay   | J. Borrego Borrego |

ve

**Bölüm Yazı İşleri Müdürü,**

Bay M. O'Boyle

---

\* Avukat, İzmir Barosu üyesi.

\*\* Hukukçu, İzmir Barosu İnsan Hakları Merkezi müdürü.

13 Ocak 2003 ve 26 Ekim 2004 tarihlerinde gereği özel olarak görüşüldükten sonra, belirtilen son tarihte aşağıdaki karar verildi:

### USUL

1. Dava, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerinin Korunması Sözleşmesi'nin "Sözleşme" eski 25. maddesi uyarınca, Türk yurttaşı Bayan Ayten Ünal Tekeli'nin "başvurucu" Türkiye Cumhuriyeti aleyhine Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na yaptığı, 20 Aralık 1995 tarihli başvurudan (no. 29865/96) kaynaklanmıştır.

2. Adli yardıma hak kazanan başvuru, İzmir'de avukatlık yapan Bayan Aydan Demirel Ersezen tarafından temsil edilmiştir. Türk Hükümeti "Hükümet", ajanı tarafından temsil edilmiştir.

3. Başvurucu, sadece evlenmeden önceki soyadını taşımasına izin verilmesi isteminin ulusal mahkeme tarafından reddedilmesinin, özel hayatın korunması hakkına haksız bir müdahale olduğunu ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, evlilik sonrasında, sadece evli erkeğin ailesinin soyadını taşımayı sürdürmesinin kendisine karşı ayrımcılık olduğunu da ileri sürmüştür. Bu bağlamda, başvuru, 8. maddenin tek başına ve ayrıca 14. maddeyle bağlantılı olarak okunmasına dayanmıştır.

4. Başvuru, 1 Kasım 1998 tarihinde yürürlüğe giren, Sözleşme'ye ek 11. No'lu Protokol gereği Mahkeme'ye gönderilmiştir (11 No'lu Protokol'ün 5/2 maddesi).

5. Dava, Mahkemenin Dördüncü Bölümü'ne verilmiştir (Mahkeme İçtüzüğü, 25. Kural). Bu bölüm içerisinde davayı inceleyecek olan Daire (Sözleşme, m. 27/1) Mahkeme İç Tüzüğü'nün 26/1. maddesi uyarınca oluşturulmuştur.

6. Mahkeme, 1 Kasım 2001 tarihinde kendi bölümlerinin oluşumunu değiştirmiştir (Kural 25/1). Söz konusu dava, yeni oluşturulan Dördüncü Bölüm'e verilmiştir (Kural 52/1).

7. Daire, 1 Temmuz 2003 tarihinde başvuruyu kabuledilebilir ilan etmiştir.

8. 13 Ocak 2004 tarihinde, Strasbourg'da bulunan İnsan Hakları Binası'nda kamuya açık bir duruşma yapılmıştır.

### Mahkemede hazır bulunanlar:

#### (a) Hükümet için

Bayan Deniz Akçay, Yardımcı Ajan,

#### Danışmanlar,

Bayan Burçe Arı,

Bayan Işık Batmaz Keremoğlu,  
Bayan Banur Özaydın.

**(b) Başvurucu için**

Bayan Aydan Demirel Ersezen, Avukat,  
Bay Hayati Torun, Çevirmen.

Ayrıca başvuru da duruşmaya katılmıştır.

**OLGULAR**

**I. DAVANIN ÖZEL KOŞULLARI**

9. Türk yurttaşı olan başvuru Ayten Ünal Tekeli, 1965 doğumlu olup, İzmir’de yaşamaktadır.

10. Başvuru, 25 Aralık 1990 tarihinde, stajyer avukat iken evlenmesinden sonra, Türk Medeni Yasası’nın 153. maddesine göre kocasının soyadını almıştır. Profesyonel iş yaşamında evlenmeden önceki soyadıyla bilinen başvuru, bu soyadını, yasal soyadının önüne koyarak kullanmayı sürdürmüştür. Ancak, resmi belgelerde her iki soyadını birlikte kullanamamıştır.

11. Başvuru, evlenmeden önceki soyadını “Ünal” kullanmasına izin verilmesi için, 22 Şubat 1995 tarihinde Karşıyaka Asliye Hukuk Mahkemesi’nde “Asliye Hukuk Mahkemesi” dava açmıştır. Asliye Hukuk Mahkemesi, evli kadının evliliğin devamı süresince kocasının soyadını taşımasına ilişkin Medeni Yasa’nın 153. maddesi gereğince, başvurunun istemini 4 Nisan 1995 tarihinde reddetmiştir.

12. Başvurucunun temyiz istemi, Yargıtay tarafından aynı hukuki gerekçeyle, 6 Temmuz 1995 tarihinde reddedilmiştir. Karar başvurucuya, 23 Temmuz 1995 tarihinde tebliğ edilmiştir.

13. Medeni Yasa’nın 153. maddesinde, 14 Mayıs 1997 tarihinde yapılan bir değişiklikle, evli kadın, evlenmeden önceki soyadını, kocasının soyadının önünde kullanma hakkını kazanmıştır. Başvuru bu olanağı kullanmamayı tercih ettiğini; çünkü, kendi bakış açısına göre, söz konusu değişiklik, onun evlenmeden önceki soyadını tek başına kullanmaya yönelik isteğini karşılamamaktadır.

22 Kasım 2001 tarihinde yeni Medeni Yasa çıkarılmıştır. 187. madde, eski 153. maddeyle özdeş bir ifadeye sahiptir.

## II. ULUSAL HUKUK ve UYGULAMA

## 14. Medeni Yasa:

Eski Medeni Yasa'nın 153. maddesi (yürürlükte olduğu zaman içinde)

*"Karı, kocasının aile adını taşır..."*

Eski Medeni Yasa'nın 153. maddesi (14 Mayıs 1997 tarihli 4248 sayılı yasayla değişik), şimdi 22 Kasım 2001 tarihinde çıkarılan yeni Medeni Yasa'nın 187. maddesi

*"Kadın, evlenmekle kocasının soyadını alır; ancak, evlendirme memuruna veya daha sonra nüfus idaresine yapacağı yazılı başvuruyla kocasının soyadı önünde önceki soyadını da kullanabilir..."*

## 15. Anayasa:

## 10. madde

*"Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri nedenlerle ayrım gözetmeksizin yasa önünde eşittir."*

## 90. madde

*"Usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş uluslararası anlaşmalar yasa hükmündedir. Bunlar hakkında anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz."*

## 152. madde

*"Bir davaya bakmakta olan mahkeme, uygulanacak bir kanun veya kanun hükmünde kararnamenin hükümlerini Anayasa'ya aykırı görürse veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varırsa, Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar davayı geri bırakır."*

*"...*

*Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde kararını verir ve açıklar. Bu süre içinde karar verilmezse mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır. Ancak, Anayasa Mahkemesi'nin kararı, esas hakkındaki karar kesinleşinceye kadar gelirse, mahkeme buna uymak zorundadır.*

*..."*

16. Medeni Yasa'nın 153. maddesinde yapılan değişiklikten sonra Ankara Asliye Hukuk Mahkemesi<sup>1</sup>, kuralın Anayasa'ya uygunluğunun tartışılmasına yönelik itirazını Anayasa Mahkemesi'ne taşımıştır. Mahkeme, aşağıdaki gerekçelerle ve 29 Eylül 1998 tarihli kararıyla (1997/61 E. – 1998/59 K.) itirazı reddetmiştir:

<sup>1</sup> Özgün İngilizce metinde, bu tanım "Ankara District Court" (birebir Türkçe çevirisi: Ankara Bölge Mahkemesi) olarak geçmektedir. Ancak, itirazı Anayasa Mahkemesi'ne taşıyan, Ankara 4. Asliye Hukuk Mahkemesi'dir (ç. n).

*“Evli kadının kocasının soyadını taşımasına ilişkin kural, belirli sosyal gerçekliklerden doğan ve yüzyıllar boyunca Türk toplumu içinde şekillenmiş kimi geleneklerin yasallaştırılmasının bir sonucudur. Aile hukuku kavramının arkasındaki düşünceye göre, bu kuralın amacı, erkeğe göre daha hassas olan kadının korunması, aile bağlarının güçlendirilmesi, evlilik birliğinde düzen ve uyumun sağlanması ve aile içinde ikibaşlılığın önlenmesidir.*

*Aile birliğinin sağlanması için, yasa koyucu eşlerden birisine öncelik tanımıştır. Kamu yararı ve kamu düzeni düşüncesi etkili olmuştur. Ayrıca, yeni kural, kadınlara, evlenmeden önceki soyadını aile soyadının önünde taşımasına izin vermektedir...*

*Kaldı ki, söz konusu kuralın, cinsiyet temelinde her türlü ayrımcılığı yasaklayan Anayasa’nın 10. maddesini ihlal ettiği savı da temelsizdir. Anayasa’nın 10. maddesinde öngörülen eşitlik ilkesi, herkesin aynı yasa kurallarına bağlı olacağı anlamında değildir. Kimi kişilerin ya da kişi gruplarının belirli özellikleri farklı yasa kurallarının uygulanmasını haklı kılabilir...”*

### III. ULUSLARARASI HUKUK

#### A. Avrupa Konseyi Tarafından Yapılan Çalışma

##### 1. Bakanlar Komitesi

17. Bakanlar Komitesi’nin iki belgesi, genel koşullar çerçevesinde cinsiyetler arasındaki eşitliğe ya da aile adı meselesine ilişkindir; medeni hukukta eşlerin eşitliğine dair 27 Eylül 1978 tarihli (78) 37 sayılı Çözüm Kararı ve cinsiyet ayrımcılığına karşı yasal korumaya dair 5 Şubat 1985 tarihli (85) 2 sayılı Tavsiye Kararı.

Çözüm Kararı’nda Bakanlar Komitesi, cinsiyet ayrımcılığının belirli şekillerde, bazı üye devletlerin yasama sistemlerinde ve uygulamalarında halen varolduğunu gözlemlemiş ve bu devletleri aile adının seçiminde ve ortak çocuğa ebeveyn soyadının verilmesinde tüm ayrımcılığın ortadan kaldırılması yönünde çağrıda bulunmuştur. Bunu sağlayacak çözüm önerileri Çözüm Kararı’nın 6. paragrafında sayılmıştır:

*“6 ... bir eşin diğer eşin soyadını kabul etmesi için kendi aile adını yasal bir zorunluluğun olmamasını sağlamak amacıyla eşlerin aile adıyla ilgili konuları düzenlenmek ve bunun yapılması için örneğin aşağıda yer alan sistemler rehberlik yapabilir:<sup>2</sup>*

*i. özellikle eşlerden birinin aile adının, diğer eşle birlikte anlaşma içinde ortak bir aile adı olarak seçimi; ya eşlerin aile adlarının bir bileşimiyle şekillendirilecek bir aile adının ya da diğer bir adın aile adı olarak seçimi;*

<sup>2</sup> Örneklemenin yapıldığı tümcenin tamamı özgün metinde verilmemiştir. Ayrıca Bakanlar Komitesi’nin söz konusu Çözüm Kararı’nın İngilizce metnine ulaşmak olanaklı olamadığından, çevride bir anlam düşüklüğü oluşmuştur (ç. n.)

ii. eşlerin, evlilik öncesinde sahip oldukları aile adını koruması;

iii. her iki eşin aile adının bileşiminden oluşacak bir formun ortak aile adı olarak yasa tarafından belirlenmesi.”

Bakanlar Komitesi, üye devletlerin bu alanda yürüttüğü yoğun çalışmaya rağmen, kadınların ve erkeklerin eşitliğinde henüz tam bir başarı sağlanmadığının farkındadır; diğerlerinin yanı sıra, aile adı bağlamında eşitliğin sağlanmasını amacıyla, üye devletlere tüm önlemlerin alınmasını ya da sağlamlaştırılmasını önermektedir. Önlemler, yalnızca yasa değişiklikleriyle değil, fakat ayrıca bu tip kurallara uymada başarısız olunduğunda yaptırımlar ve ayrımcılığa karşı etkili yasal yollar yaratılmasıyla da yürürlüğe konabilmelidir. Bakanlar Komitesi, ayrıca bu eşitliğin ilerletilmesi için uygun bir mekanizmanın da benimsenmesini tavsiye etmektedir (örneğin, aracı kurumlar gibi).

## 2. Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisi

18. Parlamento, soyadının seçiminde ve çocuklara soyadının verilmesinde erkek ve kadın arasındaki ayrımcılığa dair 28 Nisan 1995 tarihli ve 1271 (1995) sayılı Tavsiye Kararı'nda, Bakanlar Komitesi'ne, hala cinsiyet ayrımcılığı uygulayan ülkelerin belirlenmesini ve bu ülkelere "ortak soyadı seçimi açısından, evlilik sırasında her iki tarafın kesinlikle eşit olmasının sağlanması için" uygun önlemleri almalarının istenmesini önermiştir (no. 5, ii).

19. Bakanlar Komitesi 3 Nisan 1996 tarihli yanıtında, her ülkenin bu konuda "görenek ve yerel geleneklere" bağlı, kendine ait hukuki sisteminin olduğunu kabul etmiş; ancak, hukuki sistemin ayrımcı hükümler içermediğini vurgulamıştır. Tavsiye üye ülkelere iletilmiştir.

20. Meclis, 18 Mart 1998 tarihli ve 1362 (1998) Tavsiye Kararı'nda, Bakanlar Komitesi'nin sadece 1995 tarihli tavsiyesini üye ülkelere iletilmesinin yeterli olmadığını belirtmiştir. Bakanlar Komitesi'nin her üye ülkeye, ayrımcılık yasağı ilkesine uymayı üstlenmeleri için bir süre önemesini tavsiye etmiştir. Karar'ın geri kalanında önceki tavsiyelerini yinelemiştir.

21. Bakanlar Komitesi 20 Ekim 1998 tarihli yanıtında, Parlamenter Meclisi'nin görüşlerini bu bağlamda paylaştığını ve her iki tavsiye kararını da ayrıntılı olarak incelenmesi ve uygun bir zaman aralığında atılması gereken adımların önerilmesi için Avrupa Hukusal İşbirliği Komitesi'ne (AHİK) ve Erkek ve Kadın Arasında Eşitlik için İdari Komitesi'ne ilettiğini bildirmiştir.

## 3. Avrupa Hukusal İşbirliği Komitesi

22. Komite, 1982-1983 döneminde 13. Avrupa Adalet Bakanları Konferansı'nın 2 No'lu Tavsiye Kararı'nı takiben, 1982-1983 döneminde evli çiftlerin soyadını seçmesiyle ilgili olarak ileri sürülen konuları değerlendirmiştir. 5 Ekim 1983 tarihli soyadının kazanılmasına dair son faaliyet raporunda, iç hukuk

tarafından kabul edilmiş çözümlerin çeşitliliğinin bu alanda uyum sağlamaya yönelik adımları zora soktuğu sonucuna varmıştır.

23. Komite, aynı meseleyi 1995'te ve sonrasında Parlamenter Meclisi'nin iki tavsiye kararının Bakanlar Komitesi'nce gönderilmesinin ardından 1999'ta yeniden muhakeme etmiştir. Konunun değerlendirilmesi, Aile Hukuku Uzmanları Komitesi'ne bırakılmıştır. Değişik ülkelerden katılan uzmanlara ülkelerindeki hukuki durum ve uygulamaya ilişkin gözlemleri sorulmuştur. Birçok ülkeden elde edilen gözlemlerde, çoğu ülkenin yasalarını yakın zamanda değiştirdikleri ya da diğer ülkelerle bağlantılı olarak bir reform hazırlığı içinde oldukları açığa çıkmıştır. (örneğin; Arnavutluk, AİHK (99) 33, İsviçre AİHK (99) 9, Türkiye AİHK (99) 23.) Reformlar, evli çiftin soyadı bağlamında, yasa önünde kadın ve erkek arasında büyük bir açıklık ve tam bir eşitlik sağlamıştır.

24. Komite, bu gözlemleri Bakanlar Komitesi'nin (85) 2 sayılı Tavsiye Kararı ve (78) 37 sayılı Çözüm Kararı ışığında değerlendirmiştir. Komite, kararla sağlanmış çözümlerin hala geçerli olduğunun üzerinde durarak, çiftlerin soyadı ile ilgili her türlü ayrımcılık kaldırılabilir bazı ülkeler tarafından kararın hala uygulanmadığını saptamıştır. Farklı gelenek ve göreneklerin varlığı tek bir çözüm üretmeyi imkansız kılsa bile, (78) 37 sayılı Kararın 6. paragrafı ayrımcılık içermeyen çözümlere ilişkin çok geniş bir seçim listesi sunmaktadır. Son olarak Komite, Bakanlar Komitesi'nin yasal reformların uygulanması için bir zaman dilimi belirlemesini önermektedir.

25. Avrupa Hukuksal İşbirliği Komitesi konuyu bu temelde yeniden irdelemiştir. 1995'te, bazı ülkelerin kararda belirtilen çözüm için, diğerlerinin yanı sıra, evli çiftlerin soyadına ilişkin gerekli koşulları oluşturmadığını belirtmiş (AİHK'in 64. Toplantı Raporu'nun özeti, AİHK (95) 76 Ek III) ve belirtilen ülkelerden bu konuda yasalarını yeniden gözden geçirmelerini istemiştir. Komite ayrıca, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme'nin (BM Genel Kurulu, 18 Aralık 1979, Anlaşma Serisi C. 1249, 1981 No. I-20379, pp. 24) 16. maddesinin, 1. paragrafındaki prensibin uygulanması ve bu hükme konulan çekincelerin geri çekilmesi noktasında ilgili ülkeleri teşvik etmiştir. AİHK, raporun sonuç bölümünde gelenek ve göreneklerin farklılığına saygı duyulması gerektiğini; ancak, ilgili ülkelerden erkek ve kadın arasındaki ayrımcılığı önlemek amacıyla gerekli adımların atılmasının istenmesi gerektiğini belirtmiştir.

26. AİHK, Bakanlar Komitesi'ne gönderdiği taslaktaki görüşünde, çoğu ülkenin bu çerçevede iç hukuklarını değiştirdiklerini; ancak, bir kısmının bunu hala yapmadığını saptamıştır (no. 4) AİHK, gelenek ve göreneklerin farklılığına saygı duyulması gerektiğini ve tek tip bir sistemin kurulmasına gerek olmadığını düşünmektedir. (78) 37 sayılı Çözüm Kararı'nın 17. paragrafı geniş bir çözümler seçeneği sunmaktadır (no. 5). Halen soyadına ilişkin ayrımcı hükümler içeren yasalara sahip devletler, zamanı gelince bu tip ayrımcılığı önleyecek gerekli bütün önlemleri almalıdırlar (no.6).

### B. Birleşmiş Milletler

27. Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin (19 Aralık 1966 tarihinde, BM Genel Kurulu'na kabul edilen) 3. maddesi, *"Sözleşmeye Taraf Devletlerin mevcut sözleşmede ileri sürülen tüm medeni ve siyasal hakların kullanılmasında kadın ve erkeklere eşit haklar sağlanacağını güvence altına alırlar."* şeklindedir. Türkiye'nin hala onaylamamış olduğu Sözleşme'nin 7. No'lu Protokolü'nün 5. maddesinin temelini oluşturan 23. maddenin 4. paragrafı, evlilik bağlamında eşitliğin zorunlu olduğunu doğrulamaktadır. Maddeye göre:

*"Taraf devletler, evlilik öncesinde, evlilik süresince ve evliliğin sona ermesinde eşlerin sorumlulukları ve hakları konusunda eşitliği sağlayacak gerekli adımları atar. Kural, sona erme sürecinde, her çocuğun korunmasını da sağlar."*

Sözleşme, Avrupa Konseyi üye ülkelerinin büyük bir çoğunluğu tarafından onaylanmış; ancak, 15 Ağustos 2000'de imzalayan Türkiye tarafından onaylanmamıştır.

28. BM İnsan Hakları Komitesi, 23. maddenin 4. paragrafını, her bir eşin kendi soyadını kullanmada veya yeni bir soyadın seçiminde, eşlerin eşit söz hakkına sahip olduğu, bu anlamda erkek ve kadın arasında ayrımcılık yapılamayacağı konusunda Taraf Devletler'e bir zorunluluk yüklediği şeklinde yorumlamaktadır.

29. Ek olarak, Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme'nin 16. maddesinin, 1(g) paragrafına göre:

*"Taraf Devletler, kadın ve erkek eşitliği temelinde, kadına ilişkin her türlü ayrımcılığın kaldırılması aile ve evlilik ilişkileri ilgili her konuda gerekli adımları atarlar:*

...

*(g) Karı ve Koca iş, meslek ve soyadı seçimi dahil olmak üzere aynı haklara sahiptir;"*

30. Türkiye'nin de dahil olduğu Avrupa Konseyi üyesi birçok ülke bu sözleşmeyi onaylamıştır. Türkiye, sözleşmeyi onayladığı 19 Ocak 1996 tarihinde, Medeni Yasa'nın aileye ilişkin hükümlerinin sözleşme ile uyumlu olmayacağı gerekçesiyle, Sözleşme'nin 15 ve 16. maddelerine, (g) bendini de içerecek şekilde çekince koymuştur. Türk Hükümeti, 20 Eylül 1999 tarihinde çekincesini geri almıştır.

31. Komite, bu sözleşmenin uygulanmasına ilişkin farklı ülkeleri ilgilendiren raporlarında (KATS) 1 Mayıs 2000, A/55/38 Bölüm I (2000) & 172-75 ve KATS 20 Nisan 2001, A/56/38 Bölüm I (2001) 26 & 211-16), istedikleri takdirde kadınların kendi soyadlarını kullanma imkanlarının olduğunu veya soyadı seçiminde kadının haklarını teyit etmektedir.



**HUKUK****I. HÜKÜMETİN İLK İTİRAZLARI**

32. Hükümet, iki ilk itirazını, sırasıyla başvurunun mağdur sıfatını taşımadığı ve 6 aylık başvuru süresinde başarısız olduğu üzerine temellendirmiştir.

**A. Başvurucunun Mağdur Sıfatı**

33. Hükümet, Sözleşme'nin 34. maddesi anlamında başvurunun mağdur olmasını tartışmıştır. Hükümet, başvurunun evlendiği zaman stajyer avukat olduğunu, bir avukat olarak çalışma niteliği olmadığına dikkat çekmiştir. Hükümet, avukatlığa başladığında kocasının soyadını almış olması nedeniyle, başvurunun evliliğini takiben adını değiştirmesinin, profesyonel iş yaşamında sorun yaratamayacağını ileri sürmüştür.

34. Başvurucu, yasal staj süresi boyunca ilk profesyonel iş bağlantılarını kurduğunu ve bu sürecin kariyerinin devamından ayrı tutulamayacağını ileri sürmüştür. Başvurucu ayrıca, profesyonel bakışın ötesinde, bir kişinin adının onun kimliğinin yapılanmasında özellikle önemli olduğunu da iddia etmiştir. Başvurucu, evliliğinin bir sonucu olarak, evlenmeden önceki soyadını değiştirme yükümlülüğünün kendi üzerinde olmasının, geçmişiyile bağı koparmasına neden olduğunu ileri sürmüştür.

35. Mahkeme, başvurunun stajyer avukat iken evlenmesinin bir sonucu olarak, soyadının değişmesi yükümlülüğünün, profesyonel iş yaşamını ters etkileyip etkilemediğini konusunda bir saptama yapmayı gerekli görmemektedir. Mahkeme, profesyonel ya da iş çevreleri dışında, kişinin özel ve aile yaşamına gelince, soyadının ve kimliğin diğer insanlarla kültürel, sosyal ya da diğer ilişkileri kurma ve geliştirme yetisiyle ilgili olduğunu yinelemektedir (bkz., Niemitz/Almanya, 16 Aralık 1992 tarihli hüküm, Seri A No. 251-B, p. 29). Mahkeme, somut davada, başvurunun özel çevresinde ve kültürel ya da politik aktivitelerinde bilinen adı olan "Ünal" a sahip çıkarak, sadece kendi soyadını kullanmasına izin verilmesi isteminin reddinin, onun meslek dışı etkinliklerinde oldukça etkili olmuş olabileceği düşüncesindedir.

Önceden tartışılmış kararlara göre, başvuru bir mağdurdur (aynı sonuç için bkz., Burghartz/İsviçre, 22 Şubat 1994 tarihli hüküm, Seri A. No. 280-B, p.18).

**B. Altı Ay Kuralına Uygunluk**

36. Hükümet, altı ay kuralına uymada başarısız olduğunu ileri sürmüştür. Diğer iddialarında, şikayet edilen durumun iç hukuktan kaynaklandığını; ulusal mahkemelerin başvurunun istemini kabul etmek gibi bir konuma sahip olmadığını belirtmiştir. Bu koşullar altında başvuru, evliliğinin altıncı ayında başvurmalıydı, buna göre son tarih 25 Haziran 1991'dir.

37. Mahkeme, Sözleşme'yi ihlal ettiği ileri sürülen yasa bakımından uygun bir iç hukuk yolunun olmadığını yinelemektedir. Prensip olarak, altı aylık zamanaşımı süresi şikayete konu yasanın ortaya çıktığı tarihten ya da başvurunun böyle bir yasadaki doğrudan etkilendiği tarihten itibaren işlemeye başlar. Ancak, başvuru sahiplerinin bir iç hukuk yolundan ilk kez kendilerinin yararlanacakları ve söz konusu yolun etkisiz olduğu koşullardan sadece son aşamada haberdar oldukları olağanüstü davalarda özel durumlar uygulanabilir. Böyle bir durumda, altı aylık süre, başvuru sahibinin bu koşulları öğrendiği tarihten itibaren hesaplanabilir (bkz., Aydın/Türkiye (dec), No. 28293/95, 26294/95 ve 30219/96, AİHM 2000-III [özetler]).

38. Somut davada Mahkeme önünde şikayet edilen durum, gerçekte Medeni Yasa'nın 153. maddesine uygundur. Bununla birlikte Mahkeme, ulusal mahkemelerin Anayasa'nın 90. maddesi gereğince iç hukukun bütünleyici bir parçası olan Sözleşme kurallarını, önlerindeki davaya doğrudan uygulayabileceklerini ya da Medeni Yasa'nın 153. maddesinin, anayasal olmadığına ilişkin bir itiraz (Anayasa'nın 152. maddesi gereğince) geliştirebileceklerini ve son olarak, başvuru sahibinin istemini kabul edebileceklerine dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, iç hukuk yolunun uzak bir başarı olasılığı sunduğu kabul edilse bile, burada ileri sürüldüğü gibi bu beyhude bir adım değildir. Bu nedenle, iç hukuk yolu en azından altı aylık sürenin başlangıcını erteleme etkisine sahiptir (bkz., A./Fransa, 23 Kasım 1993 tarihli hüküm, Seri A No. 277-B, 30).

Bundan dolayı Hükümetin ilk itirazı reddedilmelidir.

## II. 8. MADDEYLE BAĞLANTILI OLARAK SÖZLEŞME'NİN 14. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

39. Başvuru sahibi, evlilik sonrası, sadece kendi soyadını taşımasına izin verilmesi isteminin ulusal makamlarca reddedilmesi nedeniyle, Sözleşme'nin 8. maddesinin tek başına ve 14. maddeyle bağlantılı olarak ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

Sözleşme'nin 8. maddesine göre:

*"1. Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve haberleşmesine saygı gösterilmesi hakkına sahiptir.*

*2. Bu hakkın kullanılmasına bir kamu otoritesinin müdahalesi, ancak Ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, dirlik ve düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için, demokratik bir toplumda, zorunlu ölçüde ve yasayla öngörülmüş olmak koşuluyla söz konusu olabilir."*

Sözleşme'nin 14. maddesine göre:

*"Bu Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya diğer inançlar, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa men-*

*supluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır."*

40. Ortaya konulan iddiaların içeriği bakımından Mahkeme, davayı, doğrudan Sözleşme'nin 14. maddesi altında, 8. maddeyle birlikte ele alarak incelemenin uygun olduğu düşüncesindedir.

### A. Başvurabilirlik

41. Hükümet, söz konusu davada, Sözleşme'nin 8. maddesine başvurulabilirliği tartışmıştır. Hükümet, ad seçiminin tamamen bireysel bir seçim olmadığını ve bu alanda devletlerin geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu ileri sürmüştür. Hükümet, isim belirlemeye ilişkin yasama yetkesinin devletlerin yetki alanında kaldığını ve Sözleşme'nin alanına girmediğini ileri sürmüştür.

42. Mahkeme, Sözleşme'nin 8. maddesinin ad üzerine kesin hiçbir koşul taşımadığını, fakat kişinin adının, bir aile bağı ve kişisel kimlik aracı olmasının yanı sıra, kadın ya da erkeğin özel ve aile hayatıyla ilgili olduğunu yinelemektedir. Aslında, ad kullanımını düzenlemenin içinde bir kamu yararının varolması, kişinin ad sorununu, diğerleriyle ilişki kurma hakkı, belirli bir akrabalık derecesini kapsamaya gibi yorumlanan özel ve aile yaşamı alanından çıkarmak için yeterli değildir (bkz., yukarıda söz edilen Burghartz kararı).

Bu yüzden, şikayetin ana konusu Sözleşme'nin 8. maddesinin alanı içindedir.

### B. Sözleşme'nin 14. Maddesinin, 8. Maddeyle Bağlantısının Uygunluğu

#### 1. Tarafların Sunumu

43. Başvurucu, yetkililerin, evlendikten sonra sadece kendi soyadını taşımasına izin verilmesini reddettiklerini; oysaki Türk hukukunun evli erkeğin kendi soyadını taşımasına izin verdiğinden yakınmıştır. Başvurucu, bunun, Sözleşme'nin 14. maddesiyle birlikte ele alınan 8. maddeyle uyumlu olmadığını ve cinsiyet temelinde ayrımcılık sonucunu doğurduğunu ileri sürmüştür.

44. Hükümet, cinsiyet temelinde farklı bir muameleye varıldığını kabul etmiş; fakat, bu durumun zaten herhangi bir ayrımcılık kapsamında olmasını engelleyen makul gerekçelere ve nesnel temele oturduğunu ileri sürmüştür.

45. Yukarıda söz edilen Burghartz kararına gönderme yapan Hükümet, aile birliği ve aile adı arasında bir bağ olduğunu ve ailelerin kocanın soyadını almasını sağlayan Türk yasa koyucunun, ortak bir ad içinde aile birliğinin ifade edilmesi aracılığıyla geleneksel bir düzenlemeye karar verdiğini ileri sürmüştür. Hükümet sunumunda, aile birliğinin kamu düzeniyle ilgili olduğunu ve bireyin, kamusal yaşamla bağlantı unsuru olduğu yerde özel yaşamın bittiğini belirtmiştir.

46. Anayasa Mahkemesi'nin 29 Eylül 1998 (1997/61 E. -1 998/59 K.) tarihli kararına gönderme yapan Hükümet, cinsiyet temelindeki farklı muamelenin, Türkiye'deki sosyal gerçeklik açısından haklı olduğunu ileri sürmüştür. Kadınların %68.8'inin çok kısıtlı ekonomik özgürlüğe sahip olduğuna dikkat çeken Hükümet, -kocanın soyadında ifade edilen- ortak bir soyadının, kadının aile içindeki konumu güçlendirmek için düzenlendiğini iddia etmiştir.

47. Hükümet, Medeni Yasa'nın 153. maddesinde 14 Mayıs 1997 tarihinde yapılan değişiklikle, evli kadınların, evlenmeden önceki soyadlarını aile adının önünde taşıyabildiklerini yinelemiştir.

48. Hükümet, ayrıca, evlilik, ölüm ve doğum kayıtlarına ilişkin sistemde yapılacak bir değişikliğin büyük zorluklara neden olabileceğine dikkat çekmiştir.

## 2. Mahkemenin Değerlendirmesi

49. Mahkeme, Sözleşme'nin 14. maddesinin, diğer bağımsız kuralları tarafından korunan özgürlükler ve haklardan yararlanmada ayrımcılığa karşı koruma sağladığını yinelemektedir. Bununla birlikte, her farklı muamele bu maddenin ihlaline yol açmamaktadır. Kabul edilmelidir ki, benzer statüdeki yakın ya da ilgili diğer kişiler ayrıcalıklı muameleden yararlanır ve bu fark ayrımcılıktır (örneğin; bkz., 23 Ekim 1997 tarihli National & Provincial Building Society, Leeds Permanent Building Society/Birleşik Krallık, Kararlar ve Hükümler Raporu 1997-VII, 88).

50. Mahkemenin içtihadına göre, farklı muamele, eğer makul bir haklılığa ve nesnellığe sahip değilse, 14. madde anlamında ayrımcılık taşımaktadır. Böyle bir haklılığın varlığı, demokratik toplumda geçerli olan ilkelere göre takdir edilmelidir. Sözleşme tarafından düzenlenen bir hakkın uygulanmasındaki farklı muamele yalnızca meşru olmak zorunda değildir: *"gerçekleştirilmek istenen amaç ile kullanılan yöntemler arasında makul bir oranlılık"* yoksa, 14. madde açıkça ihlal edilmiştir (örneğin, bkz., 27 Mart 1998 tarihli Petroviç/Avusturya, hükmü, 1998-II, 30 ve 8 Temmuz 1986 tarihli Lithgow ve Diğerleri/Birleşik Krallık hükmü, Seri A, No. 102, 177).

51. Diğer yandan, daha fazla ayrıcalıklı davranış Sözleşme tarafından benimsenmiyor olsa da, geçerli bir mazeret olmaksızın, genel olarak bir kişiye ya da gruba yekdiğerinden daha az ayrıcalıklı davranılması da ayrımcılık düşüncesinin kapsamındadır (bkz., 28 Mayıs 1985 tarihli Abdülaziz, Cabaless ve Balkandalı/Birleşik Krallık hükmü. Seri A No. 94, 82). 14. madde, Sözleşme tarafından korunan hak ve özgürlüklere saygı gösterilmesi ile kamu yararının korunması arasında adil bir denge kuran, kamu yararı üzerine temellendirilen ve esasen farklı olaylarla ilgili koşulların nesnel bir değerlendirmesi üzerine yapılandırılan muameledeki ayrımları yasaklamamaktadır (bkz., diğer kararlar arasında, 27 Eylül 2001 tarihli, GMB ve KM/İsviçre kararı, No. 36797/97).

52. Sözleşmeci Devletler, benzer durumlardaki farklılıkların, yasaların farklı uygulanmasını haklı çıkarıp çıkarmadığı ve bunun ne ölçüde geçerli olduğu konusunu değerlendirirken belli bir takdir hakkına sahiptirler. Takdir yetkisinin alanı, koşullara, davanın konusuna ve arka planına göre değişebilir (bkz., 28 Kasım 1984 tarihli, Rasmussen/Danimarka hükmü, Seri A No. 87, 40; 28 Ekim 1987 tarihli, Inze/Avusturya hükmü, Seri A No. 126, 41).

53. Bununla birlikte, cinsiyet temelinde ayrımcı bir davranışın tek başına Sözleşmeyle uyumlu olabilmesi için, öncelikle çok önemli gerekçelerin ortaya konulması gerekir (bkz., 24 Haziran 1993 tarihli, Schuler-Zraggen/İsviçre hükmü, Seri A no. 263, 67).

54. Zira Sözleşme, öncelikle ve temel olarak insan haklarını korumak için bir sistemdir; bununla birlikte Mahkeme, Sözleşmeci Devletlerin içinde bulundukları koşullardaki değişikliği dikkate almalı ve karşılık vermelidir; örneğin, standartlar hakkında herhangi bir konsensüsün oluşturulması için başarılı olmak gibi (bkz., diğerleri arasında, Stafford/Birleşik Krallık [GC], No. 46295/99, AİHM 2002-IV).

#### **b. Benzer Statüdeki Kişiler Arasında Farklı Bir Muamelenin Olup Olmadığı**

55. Başvurucunun şikayeti aslında, yasal olarak evli kadınların evlilik sonrasında evlenmeden önceki soyadlarını tek başına kullanamadıkları ve fakat evli erkeklerin, evlenmeden önce sahip oldukları soyadlarını koruduklarıyla ilgilidir. Bu, şüphesiz, benzer durumdaki kişiler arasında cinsiyet temelinde bir *"farklı muamele"*dir.

56. Hükümetin gönderme yaptığı, iki kategori (evli kadın ve evli erkek) arasındaki gerçekler, (ki, bunlar sırasıyla, tarafların ekonomik bağımsızlığı ve sosyal statüleridir) Mahkeme'yi farklı bir sonuca götürmemektedir.

Elbette, bu ayrım, şikayet edilen farklı muamelenin savunulabilir olup olmadığı meselesinin tam da ortasında yer almaktadır.

#### **c. Makul ve Nesnel Bir Mazeretin Olup Olmadığı**

57. Hükümetin sunumuna göre, söz konusu müdahale, kocanın soyadı sayesinde aile birliğinin ifade edilmesine yönelik ve dolayısıyla kamu düzenini sağlamayı hedefleyen yasal bir amaç gütmüştür. Başvurucu, bu argümanı çürütmüştür.

58. Mahkeme, Sözleşmeci Devletlerin, aile birliğinin ifade edileceği önlemlerin alınması açısından, Sözleşme'ye göre belirli bir takdir yetkisine sahip olmalarına rağmen, bu tip bir önlem kadınlara ve erkeklere birlikte uygulanmadıkça, prensip olarak 14. maddenin, farklı bir muamelenin haklılığı için zorunlu nedenler gösterilmesini gerektirdiğini yinelemektedir.

Halihazırdaki davada Mahkeme, böylesi nedenlerin varlığına ikna edilememiştir.

59. Mahkeme, ilk olarak, Avrupa Konseyi'ne üye devletlerin günümüzdeki başlıca hedefinin, cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesi olduğunu yinelemektedir. Bakanlar Komitesi'nin, medeni hukukta eşlerin eşitliğine dair 27 Eylül 1978 tarihli, (78) 37 sayılı Çözüm Kararı ve cinsiyet ayrımcılığına karşı yasal korumaya dair, 5 Şubat 1985 tarihli, (85) 2 sayılı Tavsiye Kararı, bu amacın asli örnekleridir. Bu metinler, üye devletleri, diğer şeylerin yanı sıra soyadı seçiminde de cinsiyet temelinde tüm ayrımcılığın ortadan kaldırılmasına davet etmektedir. Bu amaç ayrıca, Parlamenter Meclisin (bkz., yukarıda 19-22. paragraflar) ve Avrupa Hukusal İşbirliği Komitesi'nin (bkz., yukarıda 23-27. paragraflar) çalışmalarında da dile getirilmiştir.

60. Uluslararası düzeyde ise, Birleşmiş Milletler bünyesinde cinsiyet eşitliğiyle ilgili yürütülen çalışmalar, evli çiftlerden her birinin (kadın ya da erkek) kendi soyadını koruması ya da yeni bir aile adının seçiminde eşit söze sahip olma hakkının kabulüne yönelik bu özel alanın başlığıdır (bkz., yukarıda 23-27. paragraflar).

61. Mahkeme ayrıca, Avrupa Konseyi'ne üye devletler arasında, eşlerin aile adının seçiminde eşit bir düzeyde olmaları lehinde bir konsensüs oluştuğuna da dikkat çekmektedir.

Avrupa Konseyi'ne üye devletlerden Türkiye, kocanın adının çiftin soyadı olarak alınmasının yasal yükümlülük olduğu -çift alternatif bir düzenlemeyi tercih etse bile- ve bu nedenle kadının evlenmekle kendi soyadını otomatik olarak kaybettiği tek ülkedir. Türkiye'de evli bir kadın yalnızca evlenmeden önceki soyadını -eşlerin her ikisi de böyle bir düzenlemede anlaşsa bile- kullanmamaktadır. Türk yasa koyucunun, 22 Kasım 2001 tarihli değişiklikle sağladığı, evlenmeden önceki soyadının, kocanın soyadının önüne konulması olanağı, söz konusu durumu değiştirmemektedir. Evliliklerinin soyadlarını değiştirmesini istemeyen evli kadınların menfaatleri göz önüne alınmamıştır.

62. Mahkeme, ayrıca, Türkiye'nin kadın ve erkeğin aile içinde eşit konumda olmasına ilişkin genel eğilimin dışında bir konumda olmadığını gözlemlemektedir. İlgili yasal değişikliklerden, özellikle 22 Kasım 2001 tarihli değişiklikten önce, erkeklerin aile içinde baskın konumdaydı. Bu değişikliğe değin, Türk yasa koyucu, geleneksel aile konseptine uygun olarak, aile birliğinin kocanın soyadıyla ifade edilmesini sürdürmüştür. Kasım 2001'deki reformların amacı, ekonomik aktivitelerde, çocukları ve aileyi etkileyecek kararların alınmasında ve evliliğin temsiliinde evli kadınların kocayla birlikte eşit düzeyde olmasıdır. Diğerlerinin yanı sıra, kocanın ailenin reisi olma rolü de ortadan kaldırılmıştır. Evli tarafların her ikisi de, aileyi temsil etme yetkisini kazanmışlardır. Ancak, Medeni Yasa'daki 2001 değişikliğine rağmen, evli kadının kocasının soyadını alma yükümlülüğünü kapsayan, evlilikten sonraki aile soyadına ilişkin kurallara değışmeden kalmıştır.

63. Mahkeme için ilk sorun, kocanın soyadı sayesinde evlilik birliğinin ifade edilmesi geleneğinin, somut davada kesin bir faktör olarak dikkate alınıp alınamayacağıdır. Bu gelenek, gerçekten, kadının aile içindeki ikincil ve erkeğin birincil rolünden ortaya çıkmaktadır. Bugünlerde, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa Konseyi'ne üye devletlerde, cinsiyet eşitliğinin ilerletilmesine, özellikle ayrımcılık yasağı ilkesine bağlı olarak önem verilmekte ve devletlerin söz konusu geleneği evli kadınlara yüklenmesi engellenmektedir.

64. Bu bağlamda, aile soyadı olarak kocanın soyadının seçilmesi, aile birliğini ifade edebilirken, çiftin seçimi olan ortak soyadı ya da karının soyadının seçilmesiyle de, aile birliği ifade edilebilmelidir (bkz., yukarıda söz edilen, Burghartz kararı).

65. Mahkeme'nin yanıtlamak için ele alacağı ikinci sorun ise, ortak bir aile adının aile birliğini yansıtmak zorunda olup olmadığı ve eğer evli taraflar arasında bir anlaşmazlık olursa, taraflardan birinin soyadının diğerine yüklenip yüklenemeyeceğidir.

66. Mahkeme, Sözleşmeciler Devletlerin uygulaması açısından, evli bir çiftin ortak bir aile adını taşımamayı seçtikleri yerde aile birliğinin korunmuş ve sağlanmıştır olabileceğinin akla uygun olduğunu gözlemlemektedir. Avrupa'daki uygulanabilir sistemlerde yapılan inceleme, bu bulguyu desteklemektedir. Hükümet, halihazırdaki davada, ortak bir aile adı yüzünden aile birliğinin ifade edilmesinden yoksun olunacak şekilde kamu yararının zarara uğradığını ya da evli tarafların ve/veya üçüncü kişilerin önemli ya da somut bir sıkıntıya düştüğünü sıkıntıya düştüğünü gösterememiştir. Bu koşullar altında Mahkeme, aile birliği adına, kocanın soyadını taşımaya ilişkin evli kadın üzerindeki yükümlülüğün -evli kadın, evlenmeden önceki soyadını, bu adın önüne koysa bile- makul bir haklılığa ve nesnellığe sahip olmadığı düşüncesindedir.

67. Mahkeme, aile adının kocanın soyadı temelinde belirlendiği geleneksel sistemden, tarafların kendi soyadlarını koruduğu ya da özgürce ortak bir aile adının seçimine izin veren diğer sistemlere geçişi ve kaçınılmaz olarak evlilik, doğum ve ölüm kayıtlarını da içeren bir sistem değişikliğinin önemli yankıları olacağını küşümsememektedir. Ancak, Mahkeme, çoğunlukla toplumdan umulanın, evli çiftlerin seçtiği ada uygun olarak değer ve onur içinde yaşamaları yönünde bireylere imkan vermek için belirli bir zorluğun hoşgörülmesi olduğu, düşüncesindedir (bkz., Christine Goodwin/Birleşik Krallık [GC], No. 28957/95, 91, AİHM 2002-VI).

68. Sonuç olarak, ortak bir aile adı sayesinde aile birliğinin ifade edilmesi amacı, somut davada şikayet edilen cinsiyet temelindeki farklı muameleye haklılık kazandırmamaktadır.

Buna göre, söz konusu farklı muamele, 8. maddeyle birlikte ele alınan 14. maddeyi ihlal etmektedir.



69. Bu sonuç dikkate alınarak, Mahkeme, 8. maddenin ayrıca ihlal edildiğine ilişkin bir karar vermenin gerekli olmadığı düşüncesindedir.

### III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİ

70. Sözleşme’nin 41. maddesi:

*“Mahkeme, Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlali kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”*

#### A. Zarar

71. Başvurucu, katlanmak zorunda kaldığı manevi zararın 15.000 euro (EUR) olduğunu ileri sürmüştür.

72. Hükümet, bu isteği kabul etmemiştir.

73. Mahkeme, bu karara uygun olarak, evli çiftlerin aile adının seçiminde eşit söz hakkına sahip olmaları ya da kendi soyadlarını koruma hakkı gibi, başvurucuyu da kapsayan şekilde, evli tarafların her birini güven altına alacak yükümlülüklerini Türk Devleti’nin uygun bir şekilde yerine getirmesinin yanı sıra, bu tip önlemlerin zamanı gelince yürürlüğe konulacağı düşüncesindedir.

Somut davadaki şikayetlerin tam ortasında yer alan, evli kadının evlenmeden önceki adını korumak için, Türk hukukuna göre yeterli güce sahip olmamasıdır. Bu nedenle başvurucunun geçmişte sıkıntı ve üzüntüye katlanmak zorunda kaldığına şüphe yoktur. Mahkeme, halihazırdaki dava koşullarına göre, bir ihlal bulgusunun, gelecek için ortaya çıkaracağı sonuçlarla birlikte adil bir tatmin oluşturacağı düşüncesinden dolayı, başvurucu için uygun bir tazminata karar vermemektedir.

#### B. Ücret ve Masraflar

74. Başvurucu, ulusal mahkemeler ve Mahkeme önünde yaptığı masraflar ve ücret için 1,750 Euro istemiştir. Başvurucu, İzmir Barosu Yönetim Kurulu’nun, 24 Haziran 2003 tarihli ve 36 sayılı Tavsiye Kararı’na (geçerlilik süresi, 1 Temmuz 2003 ve 31 Aralık 2003 tarihleri arası) gönderme yapmıştır.

75. Mahkeme, önceki bilgisini ve ilgili içtihatlarını dikkate alınarak, başvurucu lehine 1,750 Euro’ya hükmetmiştir.

#### C. Temerrüt faizi

76. Mahkeme, temerrüt faizinin, Avrupa Merkez Bankası’nın yıllık borç verme faizlerine artı %3 eklenerek tespit edilmesi gerektiğine karar vermiştir.



Bu nedenlerle, mahkeme oybirliğiyle

1. Hükümetin ilk itirazlarının reddine;
  2. Başvurucunun, Sözleşme'nin 34. maddesine uygun olarak "*mağdur*" sıfatı taşıdığına;
  3. 8. madde bağlantısıyla, Sözleşme'nin 14. maddesinin ihlal edildiğine;
  4. Sözleşme'nin 8. maddesinin tek başına ele alınmasının gerekli olmadığına;
  5. İhlal bulgularının, başvurucunun maruz kaldığı manevi zarar için yeterli bir adil tatmin oluşturduğuna;
  6. (a) Sorumlu devletin, Sözleşme'nin 44/2. maddesi uyarınca Mahkeme kararının kesinleşeceği tarihten itibaren üç ay içinde ücret ve masraflar bakımından 1,750 Euro'yu (binyediyüzelli euro) ve artı vergisini, ödemenin yapılacağı tarihteki Türk Lirası'na çevirerek başvurucuya ödemesine;
  - (b) Yukarıda söz edilen üç aylık sürenin dolmasından itibaren, ödeme tarihine kadar ki süre için, Avrupa Merkez Bankası'nın borç verme faizlerine eşitlenecek yıllık basit faize 3 puan eklenmesine;
  7. Başvurucunun adil tatmine dair kalan diğer istemlerinin reddine karar vermiştir.
- Fransızca olarak hazırlanan bu metin, Mahkeme İçtüzüğü'nün 77/2 ve 3. maddelerine uygun olarak, 16 Kasım 2004 tarihinde yazılı olarak ilan edilmiştir.

ABONET REKLAMI -2-